

VIJESTI

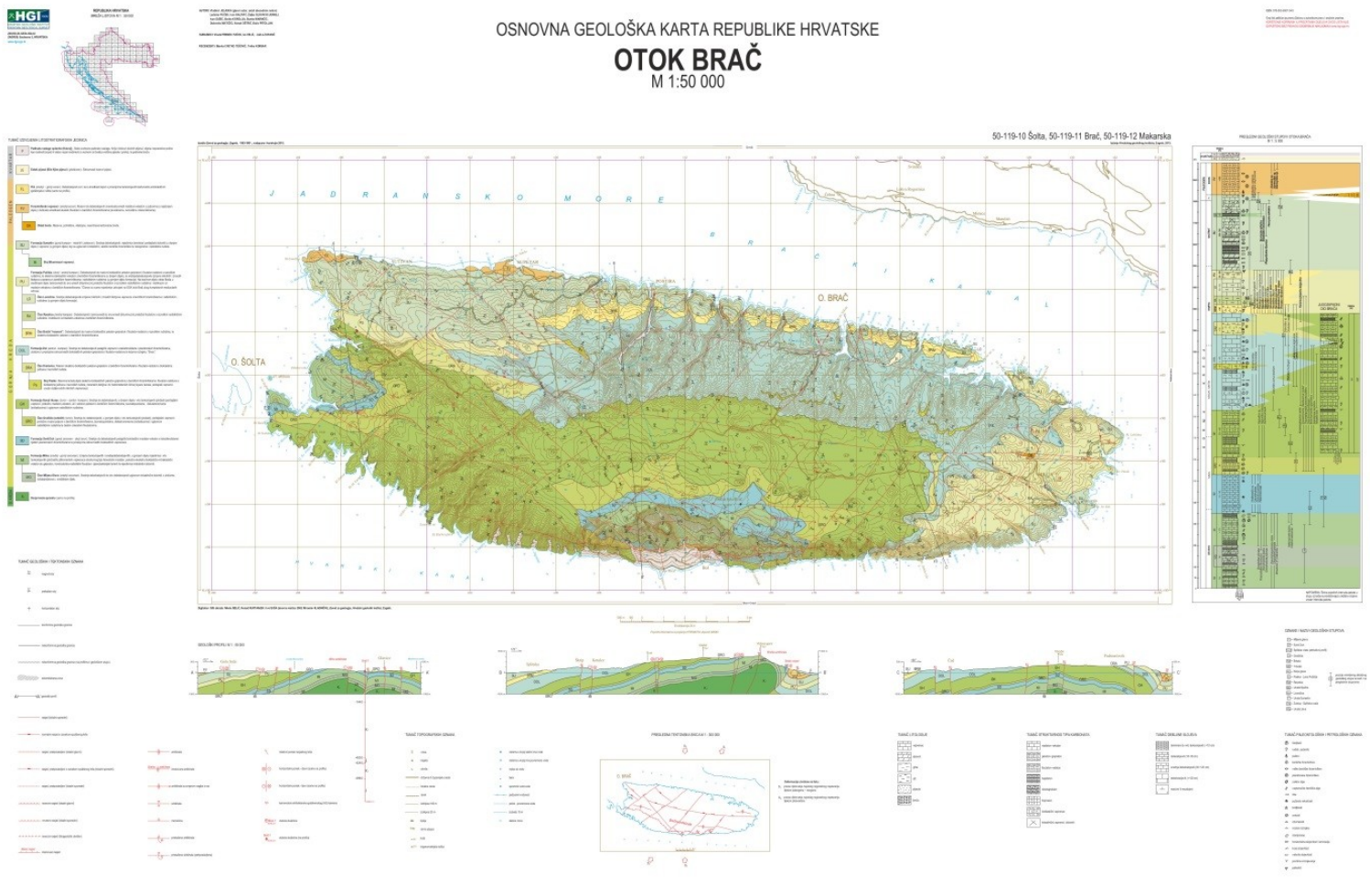
53/1
GODINA XLIII
ZAGREB, LIPANJ, 2016.

HRVATSKOGA GEOLOŠKOG DRUŠTVA

OSNOVNA GEOLOŠKA KARTA REPUBLIKE HRVATSKE

OTOK BRAČ

M 1:50 000

O KNJIZI „ŠESTO IZUMIRANJE: SUDBINA VRSTA U ČOVJEKOVIM RUKAMA“
AUTORICE ELIZABETH KOLBERT

Josipa Velić i Jasenka Sremac

Hrvatsko izdanje knjige "The Sixth Extinction: An Unnatural History" autorice Elizabeth Kolbert, pod naslovom "Šesto izumiranje: sudbina vrsta u čovjekovim rukama", tiskano je u nakladi Znanja 2015. godine. Ovu zanimljivu tematiku hrvatskom su jeziku prilagodili vrsni prevoditelji Marija Perišić i Ruđer Jeny.

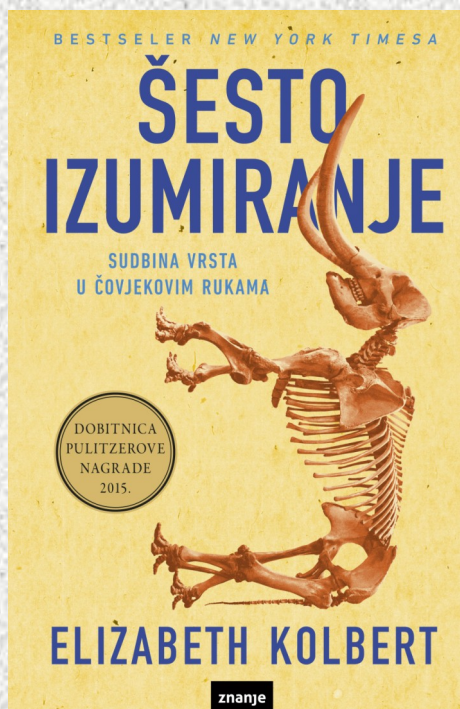
Geolozima su dobro poznati globalni stresni događaji, koji su doveli do nestanka brojnih vrsta tijekom geološke prošlosti. Nakon kambrijske eksplozije zabilježeno je čak dvadesetak takvih globalnih kriza, među kojima se izdvaja pet najrazornijih: na kraju ordovicija, devona, perma trijasa i krede. Zbog brzine nestanka živućih vrsta, znanstvenici već sada svrstavaju današnje izumiranje uz bok pet najvećih, o čemu autorica E. Kolbert piše navodeći brojčane podatke i procjene.

Među ugroženim vrstama ističu se one najosjetljivije, tako da je otprilike trećina svih grebenotvornih koralja, slatkodvodnih školjki, morskih pasa i raža, četvrtina svih sisavaca, petina svih gmazova i šestina svih ptica već izumrla. **Brzina nestanka mnogih vrsta je zabrinjavajuća i autorica nas nastoji upozoriti na međusobnu povezanost cijelog zemljinog ekosustava i osvijestiti spoznaju da ugrožavanjem drugih živih bića ugrožavamo i svoj opstanak.**

Knjiga je neuobičajena i neobična po svojem konceptu u usporedbi s donekle sličnima koje uvelike premašuje količinom i raznovrsnošću naslovu primjerenih tema. Zašto? To je razmjerno popularno pisani geološki tekst sa znanstvenim elementima, jer ima pojašnjenja-bilješke na 26 stranica, popis od 214 referenci naslovljen kao odabrana bibliografija, popis izvora fotografija i ilustracija (42) te kazalo na 14 stranica. Dakle, zainteresiranima za produblivanje znanja izvrstan izvor! Poticaj za pisanje ove knjige vjerojatno je uočavanje da masovno izumiranje može biti i jest izazvano i pod utjecajem ljudi. Citiramo „Pokušala sam istražiti proces izumiranja – nazovimo ga holocensko izumiranje, antropocensko izumiranje ili, ako vam se tako više sviđa, šesto izumiranje – i postaviti ga u širi kontekst povijesti života. Ta nam povijest svojim usponima i padovima otkriva da je život izvanredno, ali ne i beskonačno otporan.“

U 13 poglavlja obrađeni su neki od uzroka šestoga masovnog izumiranja. Pri tome, autorica je crpila spoznaje iz opsežne literature (poglavito pri pisanju o spoznajama iz povijesti prirodnoznanstvenih istraživanja tijekom 19. stoljeća: Cuvier, Buckland, Darwin, Lyell, Humboldt te velikim dijelom literature nastale u 21. stoljeću), ali je i sama nazočila u više istraživačkih pothvata kao gost. Proputovala je doslovce cijelu Zemlju. Obrela se u središnjoj Panami (gradić El Valle), na Islandu (okolica Reykyavika), u mjestu Gubbio (160 km sjeverno od Rima), u Škotskoj (Južna Visoravan – Dobi's Linn), na Castellu Aragonese (otočić 30 km zapadno od Napulja), na Velikom koraljnom grebenu (na njegovoj najjužnijoj točki 80-tak km od obale Australije), u Istočnom Peruu na rubu Anda, u brazilskoj državi Amazonasu, u Kölnu i San Diegu.

Sasvim je razvidno da je za pisanje knjige uložila ogroman trud i vrijeme pri čemu je izravno surađivala s brojnim istraživačima od kojih su dobrim dijelom bili geolozi. Ostvarila je kontakte s oko 70 stručnjaka i znanstvenika koji su ju vodili, objašnjavali, tumačili i pomagali.

I za to je trebala umješnost u komunikaciji. Njezini opisi ozračja ili naših kolega, su zabavni i duhoviti. Tako je ovih zadnjih nekoliko godina jednoga od najpoznatijih geologa Jana Zalasiewicza opisala ovako „mršav je muškarac čupave kose, svijetloplavih očiju i ugodno formalnih manira“. Prepoznamo li sveučilišnoga profesora Britanca? Ima toga još. Komentirajući glineni sloj u Gubbiju gđa Kolbert piše „Pitala sam se što potiče sve te ljude da dodiruju glineni sloj. Samo znatiželja? Neka vrsta **geološke općinjenosti nesrećama?**“ Ili citiranje Waltera Alvareza „U znanosti je katkad bolje imati sreće nego pameti!“.

Čitatelji ove uzbudljive i mjestimice dirljive knjige na jednostavan način će dobiti uvid da su masovna izumiranja Pokrenuta, primjerice, uslijed zakiseljavanja mora, krivolova, zatopljenja, oledbi, utjecajem invazivnih vrsta, fragmentacijom ekosustava, udarima asteroida i u ovo zadnje izumiranje megafaune koju „obavljamo“ mi ljudi. Dokaza je mnogo pa autorica piše „Niz faza izumiranja (*australski divovi, madagaskarski lemuri, patuljasti vodenkonji, slonovske ptice, moe, na primjer*) i niz ljudskih migracija poklapaju se gotovo točno“. Dakle, čovjek je izravni krivac (smrtonosnost drevnih ljudi). I dalje, kao zaključak: „*Premda je lijepo zamišljati da je postojalo vrijeme kad je čovjek živio u skladu s prirodom, nije posve sigurno da je to ikad bila istina*“. Pilimo li mi to granu na kojoj sjedimo?

ŠTO KRIJE NASLOV „KONZERVACIJA I RESTAURACIJA KAMENA“, Prikaz knjige Ive Donellija i Hrvoja Malinara

Miona Miliša

Danas u Hrvatskoj postoji mogućnost fakultetskog obrazovanja restauratora na tri Sveučilišta. Prvi studij konzervacije – restauracije pokrenut je 1998. godine, no od tada do danas, konstantan je nedostatak stručne i znanstvene literature na našem jeziku. Svaki novi objavljeni tekst tematike vezane za konzervaciju – restauraciju umjetnina ili tradicijske tehnike obrade materijala, velik je doprinos. Sama restauracija interpretira se kao interdisciplinarna struka. Prilikom restauriranja neke umjetnine često se „prizivaju u pomoć“ stručnjaci iz srodnih disciplina, tako bi knjiga mogla dati jednu drugačiju perspektivu na kamenu materiju i geolozima, kemičarima, arheolozima, antropolozima, povjesničarima umjetnosti i sl.

Knjiga je pisana i namijenjena kao udžbenik studentima na Umjetničkim akademijama s odsjeka konzervacije i restauracije. Naravno, može poslužiti i studentima drugih srodnih akademija, odnosno visokoškolskih ustanova, a isto tako i kao priručnik konzervatorima - restauratorima kamenih spomenika.

Udžbenik sadrži 231 stranicu, 73 bilješke, 102 bibliografske jedinice, glosarij te je bogato ilustriran s 267 kolor fotografija. U uvodnoj riječi se govori općenito o kamenu kao materijalu kojim se čovjek koristio od pradavnih vremena pa sve do danas.